

desires
despotes

אנט מסאז'ה
תשוקה, הפרעה

מוזיאון תל אביב לאמנות

חמישה אובייקטים תלויים מעל מאזורי רצפה תעשייתיים ויוצרים יחדיו מחול נושם ונושף: בובת בד ורודה־שחורה משונה, שמלה שחורה־אדומה רוקדת ומרחפת באוויר, כובע ליצן־מכשפה מחודד, בובה־חיה הפוכה במרקם מחוספס דמוית עכברוש ענקי, שארית של פרוות בובה ההופכת למעין מעיים צבעוניים. הכול מצוי בתנועה, בעיוות צורה ובמהלך של השתנות מתמדת. מחול חיים דינמי זה יוצר סוג של קרקס נודד, משחק גרוטסקי של יצורי כלאיים. המיצב אופייני לפרקטיקה של האמנית שמשלבת רדי מייד (חפצים מצויים, מן המוכן) מטופל, עם תנועה באמצעות מאווררים. שני אופני הפעולה הללו מתמזגים ויוצרים מעין תנודה חווייתית המזכירה לאמנית חוויית ילדות: "אצל ההורים שלי, כל הזמן העירו לי שלא אזוז ולא אתנדנד, שלא אקפוץ ולא אשתולל, בעיקר לא סביב שולחן האוכל, שזה לא מכובד". מצבו השברירי והבלתי יציב של האדם בימינו, הבא לידי ביטוי במיצב זה, מעלה על הדעת את דברי הסוציולוג היהודי־פולני זיגמונט באומן שטען כי מאז מלחמת העולם השנייה כולנו חיים בתקופה של "מודרניות נזילה" שבה דבר אינו יציב, קבוע ובטוח.

צילום: אלעד שריג

בעת שהציגה תערוכה בעיר קאלה ב־2015, נתקלה אנט מסאז'ה במהגרים שנמלטו מאפריקה וביקשו לחצות את תעלת למאנש לאנגליה בחפשם אחר חיים בטוחים וטובים יותר. בסמוך לקאלה, קם אחד ממחנות הפליטים הגדולים באירופה שזכה לכינוי "הג'ונגל" בשל תנאי החיים הלא־אנושיים בו. באותן שנים הגיעה כמות הפליטים במחנה לתפוסת שיא.

האמנית בחרה להציג שלושה שקי שינה כמטפורה לטרגדיה העכשווית של הגירה ופליטות, וכך יצרה מחווה לאנשים הדחויים בשולי החברה, חסרי הבית והמסמכים, שכל רכושם מצטמצם לשק שינה המשמש למעשה כביתם היחיד.

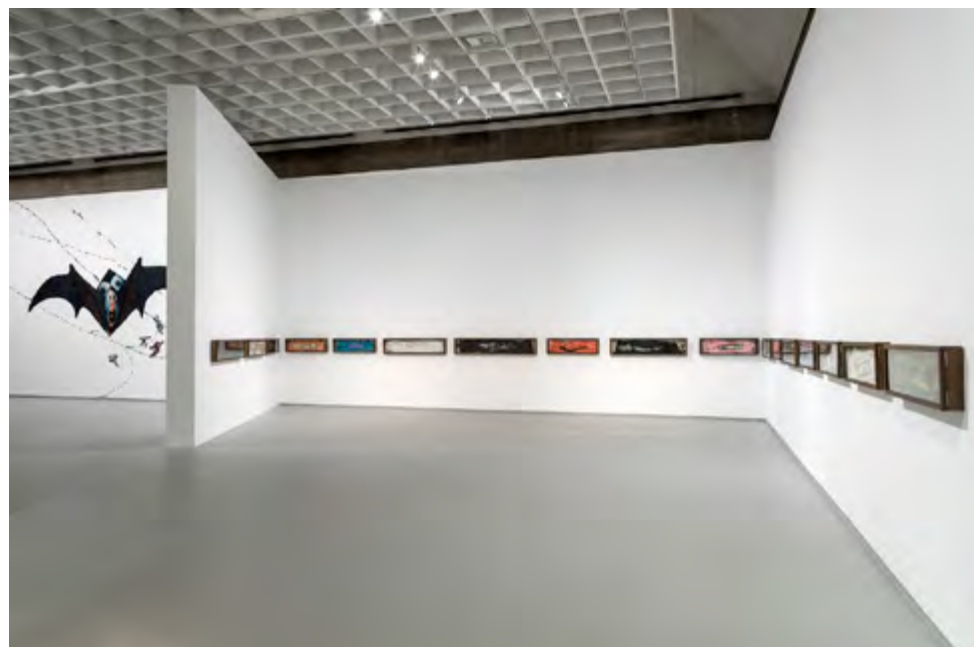
במהלך חייה שילבה מסאז'ה את חפציה האישיים היום־יומיים בתוך אמנותה, ושינתה את משמעותם. שקי שינה אלו העוטפים את הגוף כפקעת ומקבלים את צורתו, תלויים על הקיר פתוחים או סגורים, והופכים לפרפרים, ללבבות או לאיברי מין. הם מצביעים על אושר וקלילות או לחלופין על עצב, קדרות ומוות, כשהידיים השחורות נשלפות מתוכם. המעיל האדום מסמל את הילד הניצב במרכז, מוגן על ידי הוריו משני צדדיו, משפחה בתנועה. "ראיתי המון אנשים בתחנה בקאלה, ברחוב, מחכים בלילות לברירה", ציינה מסאז'ה בעצב גדול.

צילום: אלעד שריג

נקודת המוצא של עבודה זו היא אימה של האמנית, התופרת, הדמות הנשית הראשונה בחייה. שבע עשרה השמלות המוצגות כאן נקראות כדיוקנאות רפאים ייחודיים, נעדרים־נוכחים, של נשים שאינן עוד איתנו. השמלות נתונות בתוך קופסאות תצוגה המאזכרות את חלונות הראווה של עולם האופנה מחד, ואת העולם הדתי־כנסייתי של שרידי קדושים ומלבושי דת מאידך. לעיתים ארונות התצוגה תלויים על הקיר, ולעיתים מונחים כארונות קבורה על הרצפה. מסאז'ה מיטיבה לייצר בתוך כל שמלה שפת סימנים חידתית הדורשת פענוח. לכל אחת סיפור משלה: שמלה שחורה עם עשרה רישומי דיו בצורת עצם, גלימה לבנה שעליה מפוזרות אותיות המרכיבות את המילה הבטחה (Promesse), שמלה ורודה עם המילה תמימות (Innocence), שמלה ירוקה הזוכה במילה קנאה (Jalousie), דימוי של ליצן נמלט מופיע על שמלה נוספת, ובאחרת שזורה צמה עם סרט כחול. המילים החודרות, הרישומים, והתצלומים הדרמטיים נדמים כ"מנחות", ויוצרים דיוקן עוצמתי של נוכחות נשית על־זמנית.

צילום: אלעד שריג

הכימרה היא יצור מיתולוגי מפלצתי בעלת ראש אריה, גוף עז וזנב נחש. המיצב בנוי מעטלף עצום ומאיים – דימוי מטופל המורכב מתצלומים של חלקי גוף שונים, ולצידו מעין יצורים קטנים דמויי פרפרים הנעים במסלול דמיוני, קצבי. סדרת ה"כימרות" מורכבת מקולאז'ים שבהם חתכה האמנית ראשים מצולמים, "אילפה" קורי עכבישים עשויים מנייר, ציירה על תצלומיה, הגדילה ועיוותה אותם.

ניתן להבחין במשיכתה העזה של מסאז'ה לדימויים הלקוחים מזיכרונות ומן הדמיון, ומושפעים מחזיונות אפוקליפטיים ימי־ביניים ומדימויים מאמנות סימבוליסטית מסוף המאה ה־19. היא עושה שימוש גם באגדות עממיות ויוצרת בהשראת אמנים מויליאם בלייק ועד אלפרד היצ'קוק. המפלצות שהיא יוצרת הן ביטוי לסיוטים המתמשכים שלנו ומטאפורה לפחדינו. "האמנות צריכה תמיד בוזמנית קצת להצחיק וקצת להפחיד", אומרת האמנית, ומוסיפה "אני פוחדת מרוחות רפאים... אני מדביקה שוב את העיניים, חותכת את האוזניים, חותכת שד נשי, כך אני קובעת חוקים חדשים. אני משפשפת, מרכיבה שוב חתיכות, משחקת בין הצורות ובין הנזלים עד שיתייבשו, וכך נוצרות הכימרות".

צילום: אלעד שריג

האמנית יצרה את העבודה ב־2018 כמחווה לחברות שנרקמה בינה ובין האמן הישראלי אבשלום (מאיר אשל, 1964–1993) בפריז. אבשלום נולד באשדוד וב־1987 היגר לפריז, שם הכיר את זוג האמנים כריסטיאן בולטנסקי ואנט מסאז'ה. בעידודם החל ללמוד אמנות ולהציג בתערוכות. מסאז'ה נהגה לצלם אותו שוב ושוב תוך כדי שיחות על אמנות. אבשלום הספיק בחייו הקצרים להמציא שפה אמנותית מושגית ייחודית. הוא בנה סביבות מגורים שימושיות שהורכבו מאלמנטים גיאומטריים עשויים עץ או קרטון וצבועים בגבס. ב־1991 החל אבשלום לתכנן פרויקט שאפתני וגדול ממדים שבבסיסו בניית שישה מבני מגורים המכונים "תאים" שתוכננו עבור מידותיו וצרכיו. המבנים היו אמורים להיות מוצגים בשש ערים שונות בעולם, ואבשלום תכנן להתגורר בהם. הוא הספיק ליצור רק שני תאים לפני מותו, אחד מהם נכלל באוסף מוזיאון תל אביב לאמנות. הצמצום הנזירי וייחודיות יצירתו הביאו אותו להיות אחד מהיוצרים המרתקים שהשפיעו על אמנים בני־זמננו. העבודה מציגה תצלום ובו דמותו שופעת התלתלים ועצומת העיניים של אבשלום. במרכז היצירה ריבוע טקסט בכתב ידה של האמנית הרושמת בכפייתיות מתוך געגוע: "אבשלום, אבשלום".

אוסף מוזיאון תל אביב לאמנות. מתנת אנט מסאז'ה, 2022
צילום: סטודיו אנט מסאז'ה

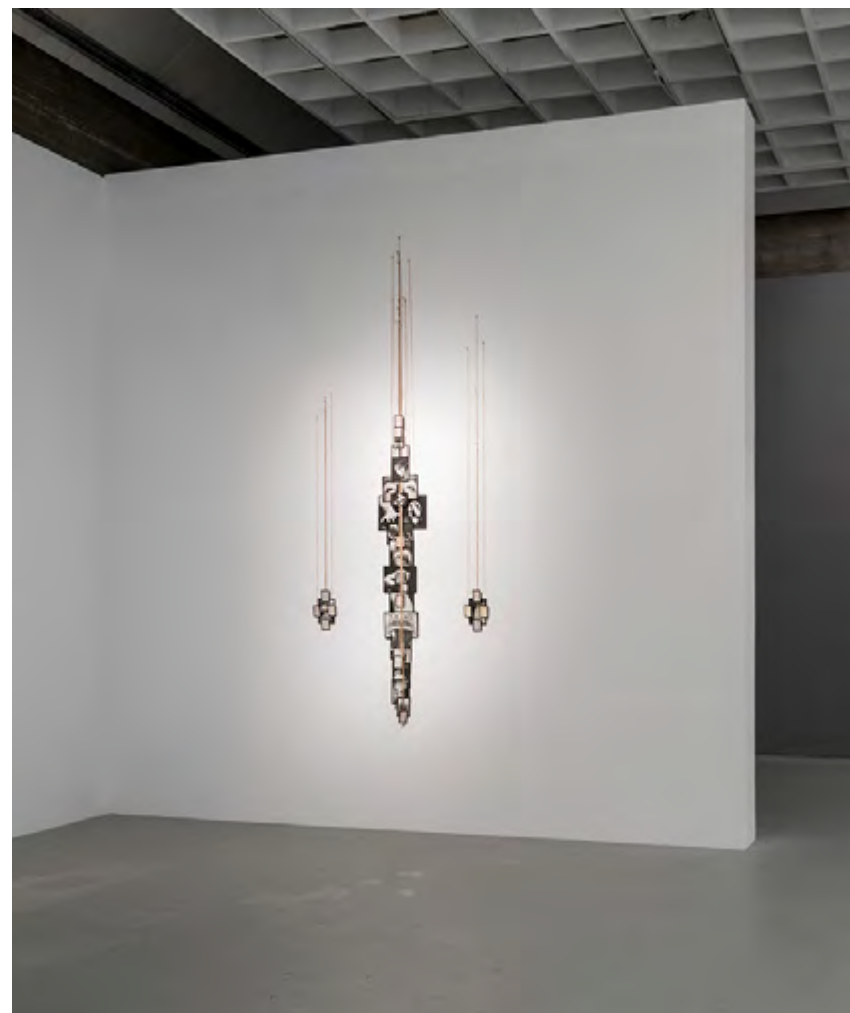

מיצב זה השייך לאוסף מוזיאון תל אביב לאמנות והוצג בעבר בהקשרים שונים, מורכב ממאות תצלומי שחור-לבן קטנים של חלקי גוף מקוטעים הממוסגרים בסרט הדבקה שחור. כל תצלום נתלה באופן רופף באמצעות חבל דק בודד היוורד מן הקיר כלפי מטה. העבודה היא חלק מסדרה הנושאת את אותה כותרת, שהחלה האמנית ליצור עוד ב־1988, כשהתצלומים מוצגים גם בצורת משולש או עיגול. חלקי הגוף הגבריים והנשיים המצולמים הם לרוב של מכריה, אך בשל הקיטוע נשמרת האנונימיות שלהם. עין, יד, בוהן, רגל, אוזן, לשון, אברי מין, שיער, חזה – חלקם ברורים וחלקם מוסתרים, חופפים ומסתירים חלקית זה את זה, ומפתים את הצופה להתקרב ולנסות לפענח את מצבור הדימויים.

השפעת הצילום הסוריאליסטי שהתאפיין בקיטוע הגוף ניכרת בעבודה החושפת ממד ארוטי-מציני ומתריס. אברי הגוף הפרגמנטריים מחזירים את האמנית אל מורשתה הקתולית וילדותה גדושת הכנסיות. האובייקטים מאזכרים שרידים קדושים או אקס ווטו (Ex Voto), שמשמעו: "מן הנדר שלי", מנחות שהונחו על ידי צליינים באתרי עלייה לרגל, הכוללות מיניאטורות של חלקי גוף דואבים המבקשים ריפוי. האמנית מסכמת: "אני רוצה להפוך את הצופה למבוש ולהעמיד אותו בפזיזיה של מציצן בעל כורחו, מופתע המנסה לגלות סודות איומים, בה בשעה שמדובר בהתבוננות מגוחכת על עצמו".

אוסף מוזיאון תל אביב לאמנות, מתנת אודרי אירמס
לידידי מוזיאון תל אביב לאמנות בארה"ב, לכבוד שמואל והרטה עמיר

צילום: אלעד שריג

ב־2005 נבחרה אנט מסאז'ה לייצג את צרפת בביאנלה של ונציה, האירוע החשוב ביותר בעולם האמנות, וזכתה בפרס "אריה הזהב" על עבודה זו. במבואת הביתן הצרפתי הציבה מסאז'ה שלט ניאון אדום גדול ובו הכיתוב "קזינו" שפיתה עוברים ושבים להיכנס פנימה, אל תוך מערת תענוגות מסתורית.

קזינו נבנה כטרילוגיה, וחלקו המרכזי של המיצב, המובא לפניכם, חושף בד משי אדום המרחף מעל מאווררי רצפה מוארים שגורמים לו לנוע בתנודות גליות, כמו ים של דם בעת לידה, מחזור חודשי או מוות. בדומה לפינוקיו, הגיבור האיטלקי שנבלע על ידי לווייתן, נכבש הצופה ונעטף בבד העולה ויורד בפראות בחוויה כמו מיסטית. מחלל אחורי מגיחה צללית שעון המרמזת על הזמן האוזל כחלק ממוטיב "ממנטו מורי" ("זכור את יום המוות"), ומבין מסכות האפים העולות ויורדות אט אט מן התקרה מתגלה צללית פינוקיו.

פירוש המילה "קזינו" באיטלקית היה במקור "בית קטן", עם השנים הפך לבית בושת, ולבסוף התקבע כמועדון הימורים. כמחווה לאיטליה בחרה האמנית באגדת פינוקיו שכתב קרלו קולודי ב־1883. בובת העץ שגולפה על ידי הפסל המתוסכל ג'פטו, קמה לתחייה והפכה לגיבור בין־לאומי. זוהי מטפורה למעשה הבריאה, ופינוקיו עצמו מגלם את מגוון התכונות האנושיות: מכוער ויפה, בעל צד חשוך ומתעתע ובה בעת מקסים וכובש. מסאז'ה מזהירה: "אני האמנית. זה מאוד מעניין לגלות שג'פטו האב היה פסל, הוא הקים חתיכת עץ לתחייה. פינוקיו מחפש אימא, ואני גם האימא וגם פינוקיו. כולנו בובות, מונעים באמצעות מניפולציות שאנחנו מבצעים או שעושים לנו".

צילום: אלכס דייזיס, לורן לקה/סטפן פונס

"לעשות אמנות זה לבלף את המציאות", מזהירה האמנית ומחברת במיצב זה בין המציאות לפנטסטי. עשרות חיות מפוחלצות שראשן מכוסה בראשי בובות פרווה צבעוניות, מונחות על מראות שתלויות מהתקרה, ולצידן משתלשלות כפפות שחורות הנראות כמסכות של נידונים למוות. עפרונות צבעוניים מחודדים בצורת צלב ההופכים לכלים אלימים, חודרים מבעד לאצבעות הכפפה.

מאז ומעולם שימשו חיות מטפורה לבני האדם – בספרות, בתיאטרון ובאמנות הפלסטית. מסאז'ה היא בין האמנים הראשונים שהשתמשו ביצירותיהם בפוחלצים, ואלו מאכלסים את הסטודיו שלה באופן קבוע. יחסה האימהי אליהם חומל ועוטף. בתוך הג'ונגל המסתורי הנפרש לפנינו, כל חיה מסמלת אדם בעל אופי שונה – רך, מבויט, עדין, תוקפני או אלים. ראש החיה הפרוותית, הרך למגע, מטשטש את הזהות המקורית ויוצר מראה גרוטסקי, ועם זאת מזמין ומעלה חיוך.

יחסי הכוחות הסמויים בין החיות ובין בני האדם הצופים בהם מלמטה בעודם משתקפים במראות התלויות מתחת לרגלי הפוחלצים, יוצרים מעין קרנבל אנושי-חייתי. כל המשתתפים הופכים לשחקנים מרובי זהויות בתיאטרון טוטאלי שבו שולטים יופי ותדהמה, אימה ומסתורין.

צילום: אלעד שריג

עבודה זו הוצגה לראשונה במוזיאון לאמנויות בעיר קאלה בצרפת הסמוכה לברק־סור־מר, עיירת הולדתה של מסאז'ה. היא עשויה משבעה סרטי מדידה של תופרות, ומוצגת על הקיר כקווי מתאר של בגד מהודר או כנברשת. עבודת הכפיים של תופרות העילית מלווה את האמנית מאז ילדותה, אז התוודעה לעשייתן העמלנית. מאחורי תעשיית האופנה המפוארת של צרפת ניצבות עובדות מפעל פשוטות, צנועות ואנונימיות, העושות נאמנה את מלאכתן. נשים אלו מכונות במרכזי תעשיית האופנה בצרפת "ידיים קטנות". בתצוגת האופנה המעצב הראשי, לרוב גבר, קוטף את כל המחמאות, והתופרות נותרות ללא הכרה.

האמנית מאז ומעולם סרגה, תפרה, רקמה ושילבה בגאווה מיומנויות נשיות אלו בין שלל המדיומים של יצירתה. "להבדיל מכמה פמיניסטיות, אני מחשיבה את הבד כיתרון של הנשים, זה יפה כמו ציור של גבר, זהו חומר שנכנס לתולדות האמנות", פוסקת מסאז'ה. ביום־יום התופרות עונדות את סרטי המדידה על צווארן בדומה לגברים באזרחי קאלה (1884–1895), פסלו הנודע של אוגוסט רודן, הכרוכים בחבלים. את האנדרטה המציגה את כניעתם של שישה מנכבדי העיר למלך אנגליה במאה ה־14, ראתה מסאז'ה לעיתים קרובות בביקוריה עם אביה בקאלה.

צילום: סטודיו אנט מסאז'ה

עשרים וארבעה תצלומי שחור-לבן קטנים – שכל אחד מהם ממוקם בין שני משולשי חבלים דקים – יוצרים מחבר ייחודי של דימויים, מארג של איברי גוף הנע מהאזורים האינטימיים ביותר כאיברי מין נשיים וגבריים ועד שדיים, ידיים, רגליים, לשון, עיניים ותווי פנים. הדימויים מודגשים באמצעות חוטים צבעוניים המלווים את קווי המתאר של הדימוי המצולם, ומשתנים מתוספת עיטורית מסקרנת עד ליצירת דימוי מאיים כמו בתווי הפנים של שתי נשים, צעירה ומבוגרת, המופיעות במרכז העבודה.

העיסוק במקטעים של איברי גוף החל עוד בסוף שנות השמונים בעבודות שכונו נדריי והעבודות שלי. יצירות אלו אופיינו בריבוי ובצפיפות, וכללו תצלומי שחור-לבן המסתירים זה את זה, אך ללא התערבות נוספת. שיווי המשקל של העבודה תלוי על בלימה. הקשר הרופף בין הפרגמנטים נוצר בכל פעם מחדש בהתאם לחלל התצוגה המשתנה, והעבודה מנסה לייצב עצמה בין מרכיביה. כל תצלום נחווה כיחידה עצמאית מרתקת בפני עצמה המודגשת באמצעות החבלים העדינים, ומהווה עוגן המאזן את שתי ה"כנפיים" הזוויתיות. הדימויים נראים כציפורים משונות, או כמופע אקרובטי של חלקי גוף מרחפים.

צילום: אלעד שריג

מיצב זה כולל שישים ושמונה שלטים של איסורים שונים ולצידם, במרחק ובנפרד, ניצב שלט בודד לבן ובו כתוב: "אסור לאסור" – צמד המילים התקבע בזיכרונה של מסא'ה כאחת הסימאות של מהפכת הסטודנטים בפריז במאי 68 שיצאה נגד הממשלה ונגד הסדר הקיים, והרעידה את צרפת. האמנית מבקרת באופן מתוחכם ועקיף את מערכת הצדק והחוק של החברה, ורומזת שלמעשה דבר לא השתנה, ואולי המצב גרוע יותר כיום. בשדות התעופה בעולם ובגלישתה באתרי האינטרנט, גילתה מסא'ה שכמעט הכול אסור. היא ציירה ביד את הסימנים הגרפיים המוקפים בעיגולים אדומים: "אל תעשו סקס בספא", "אל תשתה אלוהול", "אל תשתין", "אל תטבע", "אל תשמיע מוזיקה", "אל תעשו ברביקיו", "אל תנהגי" (לנשים עם רעלה) ועוד ועוד. אנו כצופים מציצים בסימנים בניסיון לפענחם. מעל השלטים תלויות בובות צבעוניות חסרות מגדר עשויות בד, מקופלות, רפויות, ומנסות להיאחז בתמרורים כדי לא ליפול, ללא הצלחה יתרה. תנוחתן מעידה על אפסותן מול חוקים נוקשים אלו. חלק מן השלטים מקוממים, חלקם מצחיקים, אך כולם מעידים על האבסורד הקיים בחיים המודרניים הנשלטים על ידי אינסוף איסורים.

צילום: אלעד שריג

המחברות המוצגות לפניכם מרכיבות את העבודה המוקדמת ביותר בתערוכה, שנוצרה ב־1975, והן כוללות תצלומים, מילים, מחשבות מיניות – כל זאת מתוך דחף ליצור סוג של מחקר חזותי כפייתי. מסאז'ה בחרה בפורמט קטן, דפי מחברות שאפשרו לה ליצור עבודות אינטימיות ונועזות. "הגוף שלי הוא האתר שלי" הכריזה אז. דרך חומרי גופה: וסת, מחזור הדם, ודרך פנטזיות מזוכיסטיות היא יוצרת מחזור חיים מחודש באמצעות הוספת אלמנטים דמיוניים לגופה, ומשבשת בכך את המוסכמות בתקופתה. איבר המין הזכרי, הנעדר מהגוף הנשי, הופך לדימוי פטישיסטי המחובר כאן לעולמה של האישה בעזרת רישום בטושים ובעפרונות.

מסאז'ה נכללה בין האמניות פורצות הדרך שפעלו בהשפעת הגל הראשון של הפמיניזם בשנות השבעים. היא הקצינה את תיאוריה הארוטיים, ובדקה גבולות חברתיים, אתיים ואמנותיים שכללו תיאורי אלימות כלפי נשים. נטיית האמנית לעיסוק כפייתי בגוף ולחשיפתו המוגזמת, משולבת בהומור סוריאליסטי ומגדרי. לא ברור אם המתואר הוא מצויר, מצולם או שניהם יחדיו. זיק של אי־ודאות ומסתורין מבצבץ תמיד מתוך חדוות יצירתה.

צילום: רבקה פנואלה, וינסנט למר

יצירה זו נוצרה במהלך 2021, בתקופת מגפת הקורונה ומתוך בידוד מוחלט. המיצב כולל ארבעים ושניים פסלונים שחורים התלויים על חוטים דקים, וביניהם חמישה דפי נייר יפני הנדמים למגילות ומצוירים בצבעי מים. המפגש בין הדמויות הנראות כצלליות שחורות קפואות או כפיקטוגרמות לרישומים, מעמיק את תחושת הבדידות והחרדה בשל הגולגולות הצצות מתוך הנייר. הכול דומם למרות הריבוי הכללי. הדמויות הכהות נראות כצלמיות או כצלבים כנסייתיים המאזכרים שוב את חוויות ילדותה. המחוזה של כל אחת מהן מהווה משקל נגד לשכנתה ולסביבתה. הדימויים הצבעוניים בחלק מהדפים המוארכים נעים גם הם במסתוריות בין הפיגורטיבי למופשט. המיצב ענק הממדים יוצר מפגש בין דימויים פטישיסטיים שונים ובין רישומים חידתיים. האמנית מבקשת להחיות את קדרות הפסלים המקאבריים בעזרת הרישומים הצבעוניים, בניסיון להדוף את בשורת המוות.

צילום: אלעד שריג

מיצב בן שבעה אלמנטים המורכב מתצלומים מוגדלים שבהם מופיעות כפות ידיים של מכרי האמנית. כפות הידיים פתוחות והאצבעות נוטות כלפי מטה במעין תפילה, טקס וידוי או תנוחת קריאה בכף היד. לאורך מפת הקווים של כפות הידיים ציירה מסאז'ה נופים, דמויות פנטסטיות או פרטים דמיוניים, והכותרות שנבחרו מתייחסות לבני אדם – לב שחור, איבר הלב, אישה, עובר, מיטה, כלה, שלד. התצלומים תלויים על הקיר בהטיה קדימה, כמו איקונות בכנסייה, ומתחת לכל תצלום נגלל כלפי מטה טור ארוך של טקסט הרשום בכתב יד, ובו מילה אחת החוזרת מאות פעמים כמו מנטרה המפקיעה את משמעותה המקורית. הטקסט נכתב כל פעם מחדש על ידי הצוות המקומי במקום התצוגה. האמנית מספרת: "מה שעניין אותי הוא ליצור מאבק בין תצלומי השחור־לבן הדחוסים במסגרות שחורות ובין הקווים העדינים המצוירים ישירות על הקיר. מעניין לראות את השינוי התרבותי בין מקומות התצוגה שלי ביחס לעבודה זו. לעיתים, מפני שזו אינה שפת המקום, ישנן טעויות רבות".

צילום: אלעד שריג

השימוש במילים כאלמנט ויזואלי, תוכני וחומרי מהווה חלק מהותי ביצירתה של אנט מסאז'ה. "מילים הן דימויים", טוענת האמנית, ואכן המילים מופיעות עוד בעבודותיה המוקדמות משנות השבעים של המאה העשרים, וממשיכות להופיע לאורך כל שנות יצירתה ביומנים, במכתבים, במחברות, ברישומים, בתצלומים, בקולאז'ים, במונטאז'ים, בפסלים ובמיצבים.

סדרה של מילים העשויות בד קטיפתי צבעוני ורך מחד, ורשת דייגים שחורה ופרומה מאידך, מציגה מילות מפתח בסיסיות הנטועות בחוויה האנושית: תשוקה, אהבה, קנאה, מזל, אייקון, אופנה, חפים מפשע, הצילו ועוד. לעיתים מופיעה על הקיר מילה אחת, עשויה לרוב רשת דייגים ארוגה המשמשת כמוטיב מרכזי בעבודותיה, ולעיתים מוצג צמד מילים כמו בעבודה זו.

הניגוד החומרי, הצבעוני והמחברי בין ה"זכרון" באותיות שחורות, מתמשכות וקודרות ובין ה"רובוטים" באותיות צבעוניות, קטיפתיות וילדותיות – יוצק משמעות חדשה ובלתי צפויה בצימוד מילולי זה. ה"זכרון" הערטיילאי, מילת מפתח ביצירתה של מסאז'ה, שולח את הצופה אל מאורעות העבר, ואילו ה"רובוטים" הנוכחים יותר ויותר בחיינו, הם מכונות טכנולוגיות ללא עבר שיחליפו בעתיד את הזיכרון האנושי. בובת בד שחורה כצללית ומוסווית, כמעט נטמעת בכיתוב, משתלשלת חסרת אונים מתחילת המילה "זכרון" ומעצימה את המסתורין של היצירה, בעוד הרשת השחורה נוגעת ברצפה ומאיימת לפרוץ את המילה כולה.

צילום: מרק דומז'

הפסלים השחורים הקטנים של מסאז'ה מונחים על הרצפה או תלויים על הקיר כמו בתיאטרון בובות שיוצרת האמנית. המראה של האובייקטים מתעתע – הם נראים עשויים ברונזה, אך למעשה אלו עבודות קלות המכוסות בנייר אלומיניום שחור מחוספס. רובן עשויות מחפצים הלקוחים מעולם הילדים שמתמזגים יחד ויוצרים מחבר פנטסטי ייחודי של הומור ואימה: נעל ומתוכה מגיחה ציפור, אצבע משולשת מתוך רחם, בובת ברבי כחושה מסתתרת מאחורי מסכה או מחוברת לחילזון, וגם קורקינט שנפל ועליו ראש תינוק ענקי חבוש כובע גברי המחובר לראש של בובת פיתום. לכל פסל ניתן שם הכולל יסודות אבסורדיים, מיניים, אלימים או ילדותיים, כשלעיתים כל ההגדרות משתלבות באותו האובייקט. הפסלים דוממים, כאילו קפאו באמצע התנועה, ומחכים שיוסר מהם הכישוף.

צילום: מרק דומז'

מאז ילדותה ציירה אנט מסאז'ה בהשראת אביה הארכיטקט. "כשהיה מצייר, הוא היה נרגע", אמרה, "לכן גם אני החלטתי לצייר". מתחילת פעילותה האמנותית היא השתמשה בעיקר בדימויי גוף נשיים בתעוזה רבה. היא הקדימה את זמנה, ולא נרתעה מתיאור דימויים מיניים אינטימיים או דימויים הנעים בין הקודר והביקורתי ובין משחקיות והומור שחור. כמעט כל רישום מלווה במילה המחזקת את המסר שלו ובכותרות אישיות: בלאדי מרי, החפצים שלי, הציצי שלי, הרחם שלי, הירחים שלי, אלו דוגמאות מתוך גוף עבודות נרחב. חלקן מצוירות בצבע אקרילי אדום נוזלי הנשפך על הנייר ומאזכר מחזור חודשי. הצבע האדום משמש בעבודתה גם כצבע הפאם פאטאל, המפתה: "הגוף שלי הוא מתחם העבודה שלי", טוענת מסאז'ה. מספר רישומים בתערוכה מושפעים מקבוצת הנשים Femen שנוסדה באוקראינה ב־2008, והרשימה אותה בתעוזה ובשימוש שעשו חברותיה בפלג גופן העליון החשוף כמצע לכתיבת סיסמאות נגד הממסד שהגביל את חופש הדיבור הנשי. המילה "תשוקה", הנמצאת בכותרת התערוכה ומתקיימת כמוטיב מרכזי ביצירתה, חוזרת פעמים רבות ברישומיה כמנטרה קיומית שהרי לטענתה יום בלי תשוקה הוא יום מת.

צילום: רבקה פנואלה

אנט מסאז'ה: תשוקה, הפרעה

2 במרס - 3 בספטמבר 2022
אולם סם ואילה זקס, הבניין הראשי

אוצרת: מרי שק
אוצרת משנה: גלית לנדאראפשטיין
עיצוב חלל: דבורה פינטופדדה ויפעת פינוקלמן
עיצוב גרפי: נדב שלו
עריכת טקסט: דפנית מוסקוביץ
תרגום לאנגלית ולעברית ועריכה: טליה הלקין

התערוכה והקטלוג התאפשרו הודות לנדיבותם הרבה של
אגודת הידידים הצרפתים של מחזיאון תל אביב לאמנות,
קרן ברוך ורות רפפורט לזכרו של שמואל עמיר,
קרן רוטשילד, פריז,
ונדי פיישר, קרן קירש,
שגרירות צרפת בישראל,
המכון הצרפתי בישראל,
המכון הצרפתי בפריז,
קרן ז'קלין דה רומילי הפועלת במסגרת קרן צרפת,
קרן אאוטסט לאמנות עכשווית,
גלריה מריאן גודמן, פריז

אלא אם מצוין אחרת, כל העבודות
באדיבות האמנית וגלריה מריאן גודמן,
ניו יורק, פריז, לונדון